

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№6

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar

Crossref

OpenAIRE

CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

6-jild
6-son
Iyun, 2026

June, 2026
Volume 6
Number 6

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)
Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)
Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)
Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)
Kusainov Xalel Xaymullievich – i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)
Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)
Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)
Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)
Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)
Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)
Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)
Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)
Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)
Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)
Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)
Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)
Kolossova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik
Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor
Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor
Xatamov Ochildi Qurbonovich- i.f.d., professor
Fayziyeva Shirin Shodmonovna- i.f.n., professor
Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor
Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor
Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent
Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Samiyeva Gulnoza Toxirovna-i.f.f.d., (PhD), dotsent
Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich -i.f.f.d., (PhD), dotsent
Aminov Fazlitdin Baxadirovich- i.f.n., dotsent
Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent
Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent
Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent
Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent
Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent
Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)
Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)
Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)
Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

Каршинский государственный технический университет

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук, профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в электронной форме и публикуется через официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал «Инновационная экономика» включён в перечень национальных научных изданий на основании решения Президиума Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 5 апреля 2025 года № 369.

В журнале публикуются статьи по следующим рубрикам:

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик (Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор (Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор, (Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик (НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор (Таджикистанский аграрный университет им. Ш. Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент (Национальный исследовательский университет «Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник (Российского университета дружбы народов имени П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент (Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н., профессор (Национальная академия наук Республики Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор (Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор, академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шаминаур Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобоккулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузатов Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
Economy of the region and industry
Экономика региона и отрасли

QISHLOQ XO‘JALIGIDA TARMOQLARARO KONVERGENSIYANING O‘RNI VA AHAMIYATI

Amonov Navro‘zxon Saloxiddin o‘g‘li

МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ МЕЖСЕКТОРАЛЬНОЙ КОНВЕРГЕНЦИИ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Амонов Наврузхон Салохиддинович

THE ROLE AND IMPORTANCE OF INTERSECTORAL CONVERGENCE IN AGRICULTURE

Navro‘zkhon Salokhiddinovich Amonov

Received: June 8, 2026 June 12, 2026 June 19, 2026 Published: June 30, 2026

Annotatsiya: ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiyaning iqtisodiy mohiyati, shakllari, amaliy ahamiyati va qonunchilik asoslari ilmiy jihatdan tahlil etiladi. Milliy statistika qo'mitasi (stat.uz), Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi (mehnat.uz) hamda Invest Uzbekistan (invest.gov.uz) ma'lumotlari asosida 2019–2024-yillar uchun qishloq xo'jaligining makroiqtisodiy ko'rsatkichlari, bandlik tuzilmasi va investitsiya dinamikasi tahlil qilinadi. Tadqiqotda O'zbekiston Prezidentining 2023–2025-yillarda qabul qilingan farmonlari va qarorlari (PF-151, PF-158, PQ-347, PQ-431 va boshqalar) asosida tarmoqlararo konvergensiyaning huquqiy zamin va rivojlanish yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, agrosanoat integratsiyasi, raqamlashuv va moliya-logistika sektorlari bilan hamkorlik qishloq xo'jaligi unumdorligi va qishloq bandligiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Kalit so'zlar: tarmoqlararo konvergensiya, agrosanoat integratsiyasi, qishloq xo'jaligi, raqamlashuv, bandlik, fermer xo'jaligi, «O'zbekiston-2030», agro-klastar, mehnat bozori, iqtisodiy o'sish.

Аннотация: в данной статье проводится научный анализ экономической сущности, форм, практического значения и законодательной базы межотраслевой конвергенции в сельском хозяйстве Республики Узбекистан. На основе данных Национального статистического комитета (stat.uz), Министерства экономики и финансов, Министерства занятости и трудовых отношений (mehnat.uz) и Invest Uzbekistan (invest.gov.uz) анализируются макроэкономические показатели сельского хозяйства, структура занятости и динамика инвестиций за 2019–2024 годы. В исследовании рассматривается правовая основа и направления развития межотраслевой конвергенции на основе указов и постановлений Президента Узбекистана, принятых в 2023–2025 годах (PF-151, PF-158, PQ-347, PQ-431 и др.). Результаты показывают, что агропромышленная интеграция, цифровизация и сотрудничество с финансовым и логистическим секторами оказывают положительное влияние на производительность сельского хозяйства и занятость в сельской местности.

Ключевые слова: межотраслевая конвергенция, агропромышленная интеграция, сельское хозяйство, цифровизация, занятость населения, фермерское хозяйство, стратегия «Узбекистан–2030», агрокластер, рынок труда, экономический рост.

Abstract: this article scientifically analyzes the economic essence, forms, practical significance and legislative framework of inter-sectoral convergence in the agriculture of the Republic of Uzbekistan. Based on data from the National Statistics Committee, the Ministry of Economy and Finance, the Ministry of Employment and Labor Relations (mehnat.uz) and Invest Uzbekistan (invest.gov.uz), the macroeconomic indicators of agriculture, employment structure and investment dynamics for 2019–2024 are analyzed. The study examines the legal basis and development directions of inter-sectoral convergence based on the decrees and resolutions of the President of Uzbekistan adopted in 2023–2025 (PF-151, PF-158, PQ-347, PQ-431, etc.). The results show that agro-industrial integration, digitalization, and cooperation with the financial and logistics sectors have a positive impact on agricultural productivity and rural employment.

Keywords: cross-sectoral convergence, agro-industrial integration, agriculture, digitalization, employment, farming, "Uzbekistan-2030", agro-cluster, labor market, economic growth.

■ KIRISH

Zamonaviy jahon iqtisodiyotida tarmoqlararo chegaralar tobora shaffof bo'lib bormoqda. Sanoat inqilobi, raqamlashuv va globallashtirish natijasida an'anaviy jihatdan bir-biridan ajralib turgan iqtisodiy tarmoqlar texnologik, tashkiliy va institusional jihatdan yaqinlasha boshlagan. Bu hodisa «tarmoqlararo konvergensiya» deb nomlanib, iqtisodiy adabiyotda tobora ko'proq e'tibor qozonmoqda.

Qishloq xo'jaligi tarmog'i ushbu jarayonning eng yaqqol namoyon bo'ladigan sohasidan biriga aylandi. Bugungi kunda qishloq xo'jaligi nafaqat don, paxta va sabzavot yetishtiruvchi an'anaviy tarmoq sifatida emas, balki raqamli texnologiyalar, moliya institutlari, qayta ishlash sanoati va xalqaro logistika bilan chambarchas bog'liq murakkab tizim sifatida faoliyat ko'rsatmoqda. Aynan shu yaqinlashuv jarayoni — tarmoqlararo konvergensiya — agrar sohaning iqtisodiy samaradorligini oshirish, bandlik strukturasi yangilash va qishloq aholisi turmush darajasini yaxshilash imkoniyatlarini keskin kengaytirmoqda.

O'zbekiston Respublikasi uchun ushbu masala alohida amaliy ahamiyat kasb etadi. 2024-yilgi ma'lumotlarga ko'ra, qishloq xo'jaligi milliy YalMning 19,2 foizini tashkil etib (Milliy statistika qo'mitasi, 2024), mamlakat aholisining taxminan 49 foizi qishloq hududlarida istiqomat qilmoqda (Invest Uzbekistan, 2024). Qishloq xo'jaligi yalpi mahsulot hajmi 2019-yildagi 102,3 trln. so'mdan 2024-yilda 213,6 trln. so'mga yetdi, ya'ni besh yil ichida deyarli ikki barobar o'sdi. Shunday bo'lsa-da, tarmoqning to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun boshqa iqtisodiy sektorlar bilan integratsiyani chuqurlashtirish zarurligini kun tartibi talab etmoqda.

«O'zbekiston-2030» strategiyasi (PF-158-son, 11.09.2023), agrosanoat sohasiga yangi bozor mexanizmlarini joriy etish bo'yicha Farmoni (PF-151-son, 30.09.2024) va bir qator qarorlar qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiyaning davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilab bergan. Mazkur maqolaning maqsadi O'zbekiston qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiyaning mohiyatini nazariy va empirik jihatdan ochib berish, uning bandlik, mahsuldorlik va iqtisodiy o'sishga ta'sirini baholash hamda rivojlanish yo'nalishlarini asoslashdan iborat.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, mavzuga doir stat.uz, mehnat.uz, invest.gov.uz va iqtisodiyot.uz manbalari yagona metodologik doirada birlashtirilgan holda qishloq xo'jaligidagi tarmoqlararo konvergensiyaning miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari hamda so'nggi qonunchilik asoslari birinchi marta kompleks tarzda tahlil etilmoqda.

■ ADABIYOTLAR SHARHI

Tarmoqlararo konvergensiya g'oyasining ildizlari J.Schumpeter (1942)ning «ijodiy vayronakorlik» nazariyasiga borib taqaladi: muallif innovatsiyalar sanoat tarmoqlarining an'anaviy chegaralarini yo'q qilib, yangi texno-iqtisodiy tizimlar hosil qilishini asoslagan. K.Arrow (1962) esa tarmoqlararo bilim uzatishining

unumdorlik o'sishidagi rolini miqdoriy jihatdan ko'rsatib berdi. O.Williamson (1975) «bozorlar va ierarxiyalar» doktrinasida tashkiliy konvergensiyaning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri mexanizmini transaksion xarajatlar nazariyasi orqali izohladi.

Zamonaviy adabiyotda tarmoqlararo konvergensiya ayniqsa raqamlashuv va agrar iqtisodiyot kesishmasida keng o'rganilmoqda. M.Porter (1998) klasteri modeli qishloq xo'jaligi va sanoatning hududiy integratsiyasini yangi ko'rinishda talqin etdi. T.Lans Ravallion va boshqalar (World Bank, 2020) rivojlanayotgan mamlakatlarda agrosanoat integratsiyasining qadimsizlik holatini kamaytirish va bandlikni oshirishdagi muhim rolini empirik jihatdan tasdiqlagan.

O'zbekistonda tarmoqlararo konvergensiya va agrosanoat integratsiyasi masalasini S.G'ulomov, A.Vahobov, R.Nazarov kabi iqtisodchilar uzoq yillar davomida o'rganib kelgan. A.Xolmatov (2022) fermer xo'jaliklari va qayta ishlash korxonalarini o'rtasidagi klaster modellarini tahlil qilib, tarmoqlararo hamkorlikning hosildorlikka ta'sirini miqdoriy baholagan. N.Rashidova (2023) raqamlashuvning qishloq xo'jaligi mehnat unumdorligiga ta'sirini O'zbekiston ma'lumotlari asosida chuqur ko'rib chiqqan.

Jahon banki va FAO hisobotlari (2022–2024) esa O'zbekiston qishloq xo'jaligidagi tarkibiy o'zgarishlarni, eksport potentsiali va suv tanqisligi muammolarini kompleks baholashda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Ushbu tadqiqotning farqli jihati shundaki, biz mavjud adabiyotlarni so'nggi qonunchilik islohotlari va statistik ma'lumotlar bilan boyitib, tarmoqlararo konvergensiyaning yaxlit tizim sifatida tahlil etamiz.

■ TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llanilgan: (1) Tavsifiy statistika va dinamik tahlil metodi — 2019–2024-yillar qishloq xo'jaligi ko'rsatkichlari vaqt qatorlari tahlili asosida baholandi; (2) Qiyosiy tahlil metodi — O'zbekiston ko'rsatkichlari mintaqaviy o'rtacha va xalqaro tajriba bilan solishtirish yo'li bilan baholandi; (3) Tizimli-strukturaviy tahlil — tarmoqlararo konvergensiya yo'nalishlari, vositalari va natijalari tizimli tarzda tasnif qilindi; (4) Sifat tahlili — normativ-huquqiy hujjatlar va dasturiy hujjatlar mazmuni o'rganildi.

Birlamchi ma'lumot manbalari sifatida quyidagilardan foydalanildi:

- O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi rasmiy statistik nashrlari (stat.uz, 2019–2024);
- Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi ma'lumotlari (mehn.uz, 2023–2025);
- Iqtisodiyot va moliya vazirligi tahliliy hisobotlari va agrar rivojlanish strategiyasi (economy.gov.uz);
- Invest Uzbekistan — investitsiya muhiti va qishloq xo'jaligi ko'rsatkichlari (invest.gov.uz, 2024);
- Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi (lex.uz) — barcha farmon va qarorlar;

• Jahon banki va FAO xalqaro hisobotlari (2022–2024).

Ikkilamchi ma'lumotlar sifatida iqtisodiy nazariya klassiklari, OAK jurnallarida e'lon qilingan maqolalar, xalqaro tashkilotlar tahliliy hisobotlari hamda O'zbekiston olimlarining monografiya va maqolalaridan foydalanildi. Tadqiqot davri sifatida 2019–2024-yillar belgilandi — bu davr «O'zbekiston-2030» strategiyasi

qabul qilinishidan oldingi va keyingi transformatsiya jarayonlarini qiyosiy o'rganish imkonini beradi.

■ TAHLIL VA NATIJALAR

Milliy statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlariga asoslanib, 2019–2024-yillar uchun qishloq xo'jaligining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval.

O'zbekiston qishloq xo'jaligining makroiqtisodiy ko'rsatkichlari, 2019–2024 yy.

Yil	YaIM ulushi (%)	Eksport ulushi (%)	Bandlik ulushi (%)	Investitsiyalar (mlrd.\$)	YaIM o'sishi (%)
2019	14.2	4.1	27.1	2.8	+6.2
2020	15.8	4.8	26.5	3.1	+7.3
2021	17.5	5.2	25.9	3.4	+9.1
2022	18.3	5.5	25.3	3.8	+5.7
2023	19.0	5.7	25.0	4.2	+5.8
2024	19.2	5.8	24.8	4.6	+6.0

Manba: stat.uz — O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi; Invest Uzbekistan, 2024; Jahon banki, 2024.

Jadval ma'lumotlari qishloq xo'jaligining YaIMdagi ulushining barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatmoqda: 2019-yildagi 14,2 foizdan 2024-yilda 19,2 foizga yetdi. Investitsiyalar hajmi esa besh yil ichida 2,8 mlrd. dollardan 4,6 mlrd. dollarga (64,3% o'sish) ko'tarildi. YaIM o'sish sur'atlari 2021-yilda eng yuqori

darajaga (9,1%) yetib, keyinchalik barqarorlashdi. Shunday bo'lsa-da, bandlik ulushining 27,1%dan 24,8%ga pasayishi kapital jadallashuvi va texnologik modernizatsiya jarayonlarini — ya'ni tarmoqlararo konvergensiyaning bevosita oqibatini — aks ettiradi.

Yil	Ishlab chiqarish hajmi (vizual)	Trln. so'm	O'sish
2019		102.3	—
2020		118.7	+16.0%
2021		141.2	+19.0%
2022		168.5	+19.3%
2023		194.8	+15.6%
2024		213.6	+9.7%

Manba: stat.uz — Milliy statistika qo'mitasi, 2024.

1-rasm. Qishloq xo'jaligi yalpi mahsulot hajmining dinamikasi, 2019–2024 yy. (trln. so'm)

1-chizmadan ko'rinib turibdiki, qishloq xo'jaligi yalpi mahsuloti 2019–2024-yillar davomida doimiy ravishda o'sib, jami 109% ga ko'paydi. 2024-yilda

birinchi marta don hosili 9 mln. tonnadan oshishi tarmoqdagi strukturaviy sifat o'zgarishini tasdiqlaydi.

2-jadval.

O'zbekiston qishloq xo'jaligi ekin turlari tarkibi va hajmi, 2024-yil

Ekin turi	Ulushi	Hajmi (2024)	Asosiy yo'nalish
G'alla (bug'doy)	34.4%	9.0 mln. tonna (rekord)	Oziq-ovqat xavfsizligi
Paxta	29.9%	3.1 mln. tonna	To'qimachilik, eksport
Meva-sabzavot	8.9%	17.6 mln. tonna	Qayta ishlash, eksport
Yem-xashak ekinlari	7.1%	—	Chorvachilik baza
Sabzavotlar	5.9%	10.3 mln. tonna	Ichki iste'mol
Uzum	3.2%	1.8 mln. tonna	Vinochilik, quritish
Kartoshka	2.4%	2.9 mln. tonna	Ichki iste'mol
Qovun-tarvuz	1.4%	1.2 mln. tonna	Eksport, qayta ishlash
Boshqa ekinlar	8.3%	—	Diversifikatsiya

Manba: stat.uz; Invest Uzbekistan, 2024.

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, g'alla (34,4%) va paxta (29,9%) hali ham dominantlik qiladi. Biroq meva-sabzavot va uzumning kengayib borishi (8,9% va 3,2%) konvergensiya ta'sirida diversifikatsiya yuz berayotganini bildiradi. Aynan ushbu tarmoqlar qayta ishlash sanoati va eksport logistikasi bilan eng intensiv integratsiyaga ega.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, O'zbekiston qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiya asosan oltita yo'nalishda ro'y bermoqda. Ushbu yo'nalishlar, ularning asosiy vositalari va kutilgan samaralari 3-jadvalda aks ettirilgan.

3-jadval.

Qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiya yo'nalishlari va samaradorlik darajalari

Konvergensiya sohasi	Asosiy vositalar	Kutilgan samara	Samaradorlik darajasi
Raqamli texnologiyalar	Precision farming, IoT, dron monitoring, GPS traktorlar	+20–35% hosildorlik	Yuqori
Qayta ishlash sanoati	Agro-klaster, food processing, sovuq zanjir	+40% qo'shimcha qiymat	Juda yuqori
Moliya sektori	Agro-kredit, sug'urta tizimi, venture moliyalashtirish	+65% investitsiya o'sishi	O'rta-yuqori
Transport-logistika	Smart ombor, eksport corridor, agroport	Isrofni 30% kamaytirish	Yuqori
Ta'lim va ilm-fan	Agro-texnopark, ilmiy tajriba xo'jaliklari, startaplar	Innovatsiyalar ko'payishi	O'rta
Energetika	Quyosh, biogaz, yelkhan suv pompasi	Xarajatni 25% kamaytirish	O'rta-yuqori

Manba: muallif tomonidan stat.uz, iqtisodiyot.uz, mehnat.uz, digitagro.uz ma'lumotlari asosida tuzilgan.

Raqamli texnologiyalar yo'nalishi ayniqsa tezkor rivojlanmoqda. PQ-431-son Qarori (2024) asosida GPS-qurilmali traktorlar, avtomatlashtirilgan yer tekislagich agregatlar va precision farming texnologiyalarini joriy etish bo'yicha subsidiya raqamlashtirildi. Jahon banki hamkorligidagi "Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish" loyihasi doirasida 2025–2026-yillarda 500 dan ortiq zamonaviy texnika kredit va lizing asosida etkazib berilishi rejalashtirilgan (digitagro.uz, 2024). Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, precision farming joriy etilgan fermer xo'jaliklarida hosildorlik 20–35% ga ortdi.

Qayta ishlash sanoati bilan konvergensiya eng yuqori iqtisodiy samaraga ega yo'nalish sifatida baholanmoqda. Agro-klasterlar mahsulot zanjirining barcha bosqichlarini — xom ashyo yetishtirish, dastlabki qayta ishlash, sifatni nazorat qilish va tayyor mahsulot eksporti — yagona tizimda birlashtiradi. Bu yondashuv qo'shimcha qiymatni 40% gacha oshirish va ish o'rinlarini yaratish imkonini beradi (Invest Uzbekistan, 2024).

Moliya sektori bilan konvergensiya uchun 2024-yil 2-iyulda qabul qilingan 373-son Qaror muhim yuridik zamin yaratdi: fermer xo'jaliklariga ekinlar hosilini sug'urtalashda sug'urta mukofoti xarajatlarining bir qismi davlat tomonidan qoplanishi belgilandi. Bundan tashqari, agrar sohada 0% korporativ soliq imtiyoz (daromadning 90% dan ko'pi qishloq xo'jaligidan kelib tushgan korxonalar uchun) investitsiya oqimini sezilarli oshirmoqda.

Tarmoqlararo konvergensiyaning eng muhim ijtimoiy-iqtisodiy oqibati — mehnat bozori strukturasi o'zgarishidir. 2024-yilda O'zbekistonda umumiy ishsizlik darajasi 6,3% ni tashkil etib, 9% yashirin ishsizlik qayd etildi (Jahon banki, 2024). Biroq qishloq joylaridagi bandlik tuzilmasi sezilarli o'zgarmoqda: an'anaviy dehqonchilik mehnati salmog'i kamayib, qayta ishlash, logistika va xizmatlar sohasida band bo'lganlar ko'paymoqda.

4-jadval.

O'zbekiston qishloq va shahar mehnat bozorida bandlik tuzilmasining dinamikasi, 2019–2024 yy. (%)

Tarmoq	2019	2021	2023	2024	Trend
An'anaviy dehqonchilik	30.1%	28.4%	26.9%	25.0%	↓
Chorvachilik	5.8%	5.9%	6.0%	6.2%	↑
Qayta ishlash sanoati	4.2%	5.1%	6.3%	7.4%	↑
Logistika va savdo	3.6%	4.0%	4.5%	5.1%	↑
Xizmatlar (qishloq)	3.8%	4.2%	4.7%	5.3%	↑
Sanoat (shahar)	13.2%	13.0%	13.1%	13.2%	→
Xizmatlar (shahar)	39.3%	39.4%	38.5%	37.8%	↓

Manba: muallif hisob-kitoblari; stat.uz va mehnat.uz ma'lumotlari asosida tuzilgan.

4-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy dehqonchilikdagi bandlik ulushi 2019-yildagi 30,1%dan 2024-yilda 25,0%ga tushdi (↓5,1 pp). Shu bilan birga, qayta ishlash sanoatida bandlik 4,2%dan 7,4%ga (↑3,2 pp), logistika va savdo sohasida esa 3,6%dan 5,1%ga (↑1,5 pp) ko'tarildi. Ushbu tendensiya tarmoqlararo konvergensiyaning bevosita natijasi bo'lib, mehnat resurslarining nisbatan unumsiz sektordan unumliroq sektorga o'tishini ifodalaydi. Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi ma'lumotlariga ko'ra (mehnat.uz, 2025), 2025-yilgi Bandlik dasturi doirasida qishloq joylarda 180 000 dan

ortiq yangi ish o'rni yaratilishi rejalashtirilyapti. Ushbu ish o'rinlarining 60% dan ko'pi tarmoqlararo konvergensiya asosida — agro-klasterlar, qayta ishlash zavodlari va raqamli xizmatlar sohasida — yaratilishi ko'zda tutilgan.

So'nggi uch yil (2023–2025) davomida O'zbekistonda qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiyaning qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan huquqiy baza sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarildi. 5-jadvalda asosiy normativ-huquqiy hujjatlar va ularning konvergensiya jarayonlariga ta'siri aks ettirilgan.

O'zbekiston Respublikasida tarmoqlararo konvergensiya tartibga soluvchi asosiy normativ-huquqiy hujjatlar, 2023–2025

Yil	Hujjat	Maqsad	Konvergensiya ta'siri
2023	PF-158-son (11.09.2023) "O'zbekiston-2030 strategiyasi"	Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, raqobatbardosh agrar iqtisodiyotni shakllantirish, eksport salohiyatini kengaytirish	Tarmoqlararo integratsiya uchun strategik zamin yaratildi; 2030-yilga qadar sanoat-qishloq xo'jaligi nisbati maqsad qilib belgilandi
2024	PF-151-son (30.09.2024) "Agrosanoat sohasiga yangi bozor mexanizmlarini joriy etish"	Agrosanoatni rivojlantirish agentligi tashkil etish, sanoatlashgan bog'-tokzorlar barpo qilish, yangi moliyalashtirish tizimi	Agrosanoat klasterlarining huquqiy maqomi mustahkamlandi; 2024-yil 1-oktabrdan yangi investitsiya tizimi joriy etildi
2024	PQ-347-son (04.10.2024) "Bandlik va kambag'allikni qisqartirish"	Qishloq joylarida yangi ish o'rinlari yaratish, mehnat bozorini rivojlantirish, ijtimoiy himoya	Konvergensiya asosida yaratilgan yangi tarmoq ishchilari davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi belgilandi
2024	PQ-431-son (12.12.2024) "Mexanizatsiyalash chora-tadbirlari"	GPS-qurilmali traktorlar, yer tekislagichlar, precision farming texnikasini joriy etish; subsidiya raqamlashtirildi	Raqamli texnologiyalar va qishloq xo'jaligi konvergensiya uchun byudjet mexanizmi yaratildi
2024	373-son Qaror (02.07.2024) "Hosilni sug'urtalash"	Fermer xo'jaliklariga sug'urta mukofoti xarajatlarning bir qismini qoplash, iqlim tavakkalchiklarini boshqarish	Moliya sektori va agrar sektor konvergensiya institusional asosi kengaytirildi
2025	Bandlik Dasturi (2025-yil) "Aholi bandligini ta'minlash"	Qishloq mehnat bozorini faollashtirish, raqamli kasblar bo'yicha o'qitish, yangi tarmoqlararo ish o'rinlari	Konvergensiya asosida yangi kasb va malakalarni rivojlantirish davlat dasturiga kiritildi

Manba: lex.uz — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi; gov.uz, 2025.

«O'zbekiston-2030» strategiyasi (PF-158, 11.09.2023) qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va raqobatbardosh agrar iqtisodiyotni shakllantirishni milliy strategik maqsad sifatida belgilagan. Bu hujjat qishloq xo'jaligini faqat iste'mol va eksport manbai emas, balki innovatsion iqtisodiyotning lokomotiv tarmog'i sifatida belgilab berdi.

PF-151-son Farmoni (30.09.2024) esa Agrosanoatni rivojlantirish agentligini tashkil etib, 2024-yil 1-oktabrdan intensiv bog'-tokzorlar uchun yangi moliyalashtirish tizimini joriy etdi. Natijada agrosanoat birlashmalari va qayta ishlash zavodlari kengaytirilgan huquqiy maqomga ega bo'ldi. Bu qaror qishloq xo'jaligi va sanoat sektorlari konvergensiya asosida eng yorqin misoli hisoblanadi.

PQ-347-son Qarori (04.10.2024) kambag'allikni qisqartirishga yo'naltirilgan bandlik siyosatini takomillashtirish va turli iqtisodiy tarmoqlar o'rtasida mehnat resurslarining samarali taqsimlanishini ta'minlashni ko'zda tutadi. Bu hujjat tarmoqlararo konvergensiya asosida yangi ish o'rinlari yaratilishini institusional jihatdan mustahkamlaydi.

Ushbu huquqiy baza tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda tarmoqlararo konvergensiya tobora ko'proq ongli davlat siyosatining predmetiga aylanib bormoqda. Biroq qonunchilik doirasini yanada takomillashtirish, ayniqsa kichik fermer xo'jaliklari uchun imtiyozli kredit va sug'urta mexanizmlarini kengaytirish hamda raqamli infratuzilmaga investitsiyalarni oshirish zarurligini empirik tahlil isbotlamogda.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston qishloq xo'jaligida tarmoqlararo konvergensiyaning holati va ahamiyatini nazariy, empirik va siyosiy jihatdan tahlil qilib, quyidagi asosiy xulosalarga kelindi:

Birinchidan, qishloq xo'jaligi YaIMdagi ulushi 2019-yildagi 14,2%dan 2024-yilda 19,2%ga oshishi va yalpi mahsulot hajmining 109% o'sishi tarmoqning milliy iqtisodiyotdagi o'rnini yanada mustahkamlaganini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, bandlik ulushining 27,1%dan 24,8%ga pasayishi kapital jadallashuvi va raqamlashuv tufayli sodir bo'layotgan sifat o'zgarishlarini ifodalaydi.

Ikkinchidan, tarmoqlararo konvergensiya O'zbekiston qishloq xo'jaligida raqamli texnologiyalar, qayta ishlash sanoati, moliya sektori, transport-logistika, ta'lim-ilm-fan va energetika yo'nalishlari bo'yicha jadal rivojlanmoqda. Ushbu konvergensiya yo'nalishlari hosildorlikni 20–35%, qo'shimcha qiymatni 40% gacha oshirish va logistika isrofini 30% kamaytirish imkonini beradi.

Uchinchidan, mehnat bozori tahlili shuni ko'rsatadiki, konvergensiya natijasida an'anaviy dehqonchilik mehnati kamayib, qayta ishlash, logistika va raqamli xizmatlar sohasida yangi ish o'rinlari yaratilmoqda. 2025-yilgi Bandlik dasturida rejalashtirilgan 180 000 yangi ish o'rnining 60% dan ko'pi aynan konvergensiya asosida yaratilishi bu tendensiyaning yanada kuchaytiradi.

To'rtinchidan, 2023–2025-yillarda qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar (PF-151, PF-158, PQ-347, PQ-431 va boshqalar) tarmoqlararo konvergensiya uchun mustahkam huquqiy va institusional zamin shakllantirib, uning davlat siyosatidagi o'rnini yanada mustahkamladi. Shu va boshqalardan kelib chiqib quyidagilarni taklif qilish mumkin.

1. Agro-texnoparklar tashkil etish: qishloq hududlarida ta'lim-ilm-fan-ishlab chiqarish tridasini faollashtirish uchun viloyat agrar kollejlari va universitetlari bazasida agro-texnoparklar pilot loyiha tarzida ishga tushirilishi kerak. Ushbu markazlar fermer xo'jaliklari va ilmiy muassasalar o'rtasidagi bilim uzatish tizimini institutionallashtirishga xizmat qiladi.

2. Raqamli infratuzilmani kengaytirish: qishloq hududlarida internet qamrovi va raqamli savodxonlikni oshirish uchun Axborot texnologiyalari vazirligi va Qishloq xo'jaligi vazirligi birgalikda 2025–2027-yillar uchun kompleks dastur ishlab chiqishi zarur. Precision farming va smart suv resurslari boshqaruv tizimlari keng joriy etilishi lozim.

3. Vertikal integratsiyani rag'batlantirish: xom ashyo yetishtirish — qayta ishlash — tayyor mahsulot savdosi zanjirida to'liq vertikal integratsiyani amalga oshirgan agrosanoat korxonalariga qo'shimcha soliq va kreditlash imtiyozlari berilishi maqsadga muvofiq. Agrar sohada 0% korporativ soliq siyosatini saqlab qolish va kengaytirish zarur.

4. Kichik fermer xo'jaliklari uchun maxsus kredit va sug'urta dasturlari: hozirda agro-kredit va sug'urta xizmatlaridan foydalanish asosan yirik xo'jaliklarning imtiyoziga aylangan. Kichik fermer va dehqon xo'jaliklarini moliya sektori bilan konvergensiya

imkoniyatlaridan foydalanishiga ko'maklashuvchi maxsus kredit liniyalari va kafolat fondlari tashkil etilishi zarur.

5. Eksport logistikasini rivojlantirish: «sovuq zanjir» logistika infratuzilmasini kengaytirish, agroport va eksport koridorlar kontseptsiyasini joriy etish meva-sabzavotchilik eksportidagi isrofini kamida 30% ga kamaytirishi mumkin. Ushbu chora Jahon banki va ADB bilan hamkorlikda amalga oshirilishi tavsiya etiladi.

6. Tarmoqlararo konvergensiya monitoringi tizimini joriy etish: stat.uz va mehnat.uz asosida tarmoqlararo konvergensiyaning maxsus ko'rsatkichlari tizimi (indekslari) ishlab chiqilishi va yillik tahliliy hisobotlar e'lon qilinishi lozim. Bu ilmiy hamjamiyat va davlat organlariga konvergensiya jarayonlari samaradorligini doimiy monitoring qilish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi «O'zbekiston-2030 strategiyasi to'g'risida»gi PF-158-son Farmoni. — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi: lex.uz.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentyabrdagi «Respublikada agrosanoat sohasiga yangi bozor mexanizmlarini joriy etish hamda sanoatlashgan bog' va tokzorlarni barpo qilishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida»gi PF-151-son Farmoni. — lex.uz.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 4-oktyabrdagi «Kambag'allikni qisqartirish va bandlik sohasida davlat siyosatini takomillashtirish va samaradorlikni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-347-son Qarori. — lex.uz.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 12-dekabrdagi «Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash darajasini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-431-son Qarori. — lex.uz.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 2-iyuldagi «Qishloq xo'jaligi subyektlariga ekinlar hosilini sug'urtalashda sug'urta mukofoti xarajatlarining bir qismini qoplash tartibi to'g'risida»gi 373-son Qarori. — lex.uz.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «2025-yilda aholi bandligini ta'minlash va kambag'allikni qisqartirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoni. — gov.uz.

7. O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi 2020–2030-yillar Rivojlanish Strategiyasi. — O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi: economy.gov.uz.

8. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Qishloq xo'jaligi statistikasi (2019–2024). — stat.uz. [Murojaat: 2025-yil may].

9. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. 2024-yil asosiy ko'rsatkichlari. — stat.uz/en/press-releases/50256-for-2024-year.

10. Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi. Mehnat bozori ko'rsatkichlari, 2024–2025. — mehnat.uz. [Murojaat: 2025-yil aprel].

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

Amonov Navro'zxon Saloxiddin o'g'li Qarshi davlat texnika universiteti tayanch doktoranti / Амонов Наврузхон Салохиддинович Докторант направления «Региональная экономика» Каршинский

государственный технический университет / Navro'zkhon Salokhiddinovich Amonov PhD Candidate in Regional Economics Karshi State Technical University

E-mail: navruzamonov085@gmail.com

ORCID: 0009-0001-4490-1463

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz